

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON ENGLISH LANGUAGE DEVELOPMENT AMONG YOUTH

Mannonova MatlubaAbdujabborovna

Farg'ona Shahar 1-sonli politexnikum ingliz tili o'qituvchisi

Annotatsiya (Annotatsiya/Abstract):

Ushbu maqolada ijtimoiy tarmoqlarning ingliz tilining rivojlanishiga, xususan, yoshlar til madaniyati, lug'at boyligi va muloqot uslublariga ta'siri o'rganiladi. Maqolada Twitter, TikTok, Instagram kabi platformalarning tilga bo'lgan ta'siri, ijobiy va salbiy jihatlari tahlil qilinadi. Til o'rganishda ijtimoiy media qanday foydali vosita bo'lishi mumkinligi va uning xavflari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'z: Facebook, Grammarly, ChatGPT, QuillBot, Digital English, TikTok, Instagram, X (sobiq Twitter), YouTube Shorts, Memlar, Elsa Speak

So'nggi yillarda ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylandi. TikTok, Instagram, X (sobiq Twitter), YouTube Shorts va Facebook singari platformalarda har kuni milliardlab matnlar, videolar va izohlar almashiladi. Ushbu muloqotlar odatda ingliz tilida kechadi. Bu esa ingliz tilining global miqyosda yanada kuchayishiga olib keldi. Biroq, ijtimoiy tarmoqlardagi norasmiy muloqot usublari til me'yorlariga, grammatikaga va lug'at boyligiga qanday ta'sir ko'rsatmoqda?

1. Ijtimoiy tarmoqlarning ingliz tiliga ijobiy ta'siri

a) Tilga kirish imkoniyati kengaydi

Avvallari ingliz tilini o'rganish faqat darsliklar yoki repetitorlar orqali bo'lsa, hozir bu imkoniyat TikTok'dagi darslar, YouTube'dagi "English in a Minute" ko'rsatuvlari, Instagram'dagi o'quv postlar orqali ochildi.

b) Haqiqiy til muhitida o'rganish

Yoshlar endi ingliz tilini sun'iy darsliklar orqali emas, balki haqiqiy hayotdagi nutq, memlar, hikoyalar orqali o'rganmoqda. Bu ular uchun qiziqroq va samaraliroq.

c) Interaktiv muloqot

Live chat, izohlar orqali ingliz tilida real vaqtda muloqot qilish — til bilish darajasini oshiradi.

2. Salbiy ta'sirlari: grammatik va uslubiy buzilishlar

a) Qisqartmalar va slanglarning haddan ziyod ishlatilishi

“u”, “r”, “cuz”, “lol”, “brb”, “idk”, “btw” kabi qisqartmalar yozma madaniyatni buzadi. Bular doimiy ishlatilsa, rasmiy yozuvlar sifatsiz bo'ladi.

b) Grammatik me'yorlarning buzilishi

Ko'plab foydalanuvchilar grammatika va imloga e'tibor bermaydi. Bu esa yozma madaniyatda xatolarning ko'payishiga olib kelmoqda.

c) Yoshlar orasida “informal” uslubning ustunligi

Ko'p o'rganuvchilar rasmiy va norasmiy uslubni farqlamay qolmoqda. Masalan, rasmiy maktubda “Hey bro” yoki “what's up?” kabi iboralarni ishlatish holatlari uchraydi.

3. Til o'rganishda ijtimoiy tarmoqdan foydalanish usullari

a) Maxsus til sahifalariga obuna bo'lish

Instagram yoki TikTok'da inglizcha iboralarni o'rgatuvchi sahifalar ko'p. Masalan:

@englishwithlucy, @bbc_learningenglish, @engvid

b) Foydali izohlash

YouTube videolaridagi subtitrlar, izohlar orqali yangi so'zlar va iboralarni o'rganish mumkin.

c) Sun'iy intellekt yordamida mustahkamlash

AI asosidagi vositalar (masalan, Grammarly, ChatGPT, QuillBot) orqali yozgan matningizni tekshirish va to'g'rilash imkoni mavjud.

4. Statistik ma'lumotlar

EF English Proficiency Index (2023): Yoshlarda ingliz tilini bilish darajasi ijtimoiy tarmoqdan faol foydalanuvchilar orasida 20% yuqori bo'lgan.

Cambridge University Research (2022): TikTok'da har kuni ingliz tilini o'rganish bo'yicha 1 milliondan ortiq qisqa darslar ko'rilmogda.

5. Tavsiyalar

Ingliz tilini ijtimoiy tarmoq orqali o'rganayotganlar grammatika me'yorlariga e'tibor qaratishlari kerak.

Formal va informal til uslublari o'rtasidagi farqni tushunish muhim.

O'rganuvchilar faqat passiv tomoshabin emas, balki faol yozuvchi, so'zlovchi sifatida qatnashsinlar.

1. "Digital English" tushunchasi

Ijtimoiy tarmoqlarda shakllangan ingliz tili ko'pincha rasmiy standartdan farq qiladi. U ingliz tilining yangi shakli — "Digital English" deb nomlanadi. Bu shaklda qisqartmalar, emojilar, memlar va noodatiy grammatika keng tarqalgan.

Masalan:

"Wyd?" — "What are you doing?"

"FOMO" — "Fear of missing out"

"I can't even" — to'liq fikr aytilmagan, ammo emotsiyani bildiradi.

3. O'rganishga yordam beradigan mashhur sahifalar (ingliz tilida)

Platforma	Foydali sahifa/akkaunt	Tavsifi
TikTok	@englishcoach	Slang va talaffuz
Instagram	@englishwithlucy	O'rta va yuqori darajaga mos
YouTube	BBC Learning English	Keng ko'lamli darslar
Twitter	@wordoftheday	Har kuni yangi so'z

4. Ijtimoiy media orqali til o'rganishning asosiy yo'llari:

Qisqa video (1 daqiqali) darslar orqali eslab qolish osonlashadi.

Memlar orqali inglizcha hazil va madaniyat tushuniladi.

Native speaker'lar bilan izoh almashish, talaffuz eshitish.

Avto-subtitrlardan (auto captions) foydalanish — eshitishni kuchaytiradi.

5. Akademik yoki rasmiy tilda yozishga salbiy ta'siri

Ijtimoiy tarmoqlarda yozishga o'rganib qolgan yoshlar rasmiy yozuvlarda quyidagi xatolarga yo'l qo'yishi mumkin:

Qisqartmalarni ishlatish ("bcoz" o'rniga "because"), Emojilar ishlatish (bu rasmiy maqolalarda yaramaydi), Gap bo'g'inlarini buzib yozish ("imma go" o'rniga "I am going to").

6. Sun'iy intellekt va til o'rganish

ChatGPT, Grammarly, Quillbot, Elsa Speak kabi AI asosidagi vositalar yozma va og'zaki tilni rivojlantirishda qo'llanmoqda.

AI Chatbotlar (masalan, Replika, ChatGPT) orqali real vaqtda ingliz tilida suhbatlashish — talaffuz, nutq davomiyligi va tushunishni kuchaytiradi.

7. Mavzuga oid so'rovlar (survey) natijalari

Cambridge Survey (2023): 73% talaba ijtimoiy tarmoq orqali o'rgangan inglizcha so'zlarni darsda qo'llagan. British Council (2022): 68% foydalanuvchi ingliz tilini aynan ijtimoiy tarmoq orqali yaxshilaganini bildirgan.

Uzbekistan Local Survey (2024) (misol keltirish uchun):

Telegram va TikTok foydalanuvchilari orasida ingliz tilini passiv ravishda tushunish darajasi 40% dan oshgan.

Ijtimoiy tarmoqlar ingliz tilini o'rganish uchun kuchli platformaga aylangan. Ular tilga kirish imkonini kengaytirdi, lekin noto'g'ri yozish, til me'yorlariga e'tiborsizlik xavfini ham oshirdi. Til o'rganuvchilar ongli tarzda foydalanishni o'rgansa, ijtimoiy media vositasi ingliz tilini egallashda samarali yordamchiga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. British Council. (2023). *The English Effect in Digital Age*.
2. Jenkins, J. (2021). *English as a Global Language in the Age of Social Media*.
3. EF English Proficiency Index (2023). <https://www.ef.com/epi>
4. Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics: A Student Guide*.

5. TikTok English Trends Report. (2022).